

KOVB in KOPP/KOV preventiegroepen

KOPP/KOV en KOVB

Op verschillende plaatsen in Nederland kunnen kinderen van ouders met een licht verstandelijke beperking (KOVB) deelnemen aan preventiegroepen voor kinderen van ouders met psychische problemen of verslavingsproblemen (KOPP/KOV).

Volwassen KOVB vertellen dat deelnemen aan een KOPP/KOV-preventiegroep over het algemeen fijn is. Zij noemen vooral het delen van de gemeenschappelijke ervaringen die ze hebben. Denk hierbij aan parentificatie (kind neemt de rol en verantwoordelijkheden van de ouder over), uit een gezin komen dat 'anders' is, te weinig aandacht krijgen, niet 'gezien' worden, onveilige thuissituatie en dergelijke. Het is dus wenselijk dat KOVB kunnen deelnemen aan KOPP/KOV-preventiegroepen, zeker omdat er tot op heden weinig specifiek aanbod is voor KOVB. Het is voor KOVB wel fijn als ze niet de enige KOVB-er zijn in een groep en ook herkenning kunnen vinden bij elkaar en de specifieke problematiek.

In dit document gaan we in op de aandachtspunten voor KOVB die ervaringsdeskundigen noemen die deels anders kunnen zijn voor KOPP/KOV. Dit zijn géén absolute verschillen. Ook KOPP/KOV kunnen dezelfde ervaringen hebben. Daarbij komt dat KOPP en KOV ook geen homogene groepen zijn. Er zijn ook verschillen tussen de KOPP- en de KOV-doelgroep. Daarnaast zijn er natuurlijk verschillen tussen individuen: hoeveel inzicht iemand heeft in de situatie van de ouder(s) en hoever iemand is in het verwerkings- dan wel acceptatieproces.

Voor professionals die KOPP/KOV-preventiegroepen begeleiden is het wel belangrijk om je bewust te zijn van de verschillen die er tussen de verschillende doelgroepen kunnen zijn. Hier kun je tijdens een groep rekening mee houden door bepaalde ervaringen uit te lichten.

Wat is een licht verstandelijke beperking?

Mensen met een licht verstandelijke beperking (lvb) hebben een lager IQ:

1. IQ 55-70 (ernstige) met bijkomende beperkingen in de adaptieve vaardigheden
2. IQ 70-85 (ernstige) met bijkomende beperkingen in de adaptieve vaardigheden

Bij de adaptieve vaardigheden (sociaal aanpassingsvermogen) gaat het om beperkingen op verschillende domeinen:

- Conceptuele domein: Leren, taal, lezen, schrijven, rekenen en omgaan met geld, plannen en begrip van tijd.
- Sociale domein: Sociale contacten, emotieregulatie, zelfbeheersing, inlevingsvermogen, goedgelovigheid en zelfbeeld
- Praktische domein: Zelfzorg, organisatie van je leven, omgaan met telefoon en computer, reizen met het OV, boodschappen doen en maaltijden bereiden.

Ieder mens is anders en zo ook de mensen met een lvb. Het is dus niet zo dat iedereen in dezelfde mate beperkingen heeft op de bovengenoemde domeinen. Veel mensen met een lvb kunnen bijvoorbeeld goed praten, waardoor de lvb niet onmiddellijk wordt herkend.

Als ouders beperkingen hebben, kunnen ze bepaalde vaardigheden ook niet overbrengen op hun kinderen. Volwassen KOVB benoemen vaak dat zij in hun jeugd het meest tekort gekomen zijn op (sociaal) emotioneel gebied.

Aandachtspunten voor professionals

KOVB noemen de volgende aandachtspunten waar professionals rekening mee kunnen houden als KOVB aansluiten bij een KOPP/KOV-preventiegroep:

- Veel ouders weten niet dat ze een lvb hebben
- Veel ouders met lvb zijn zorgmijders
- Lvb is vaak niet vastgesteld bij ouders
- De lvb bij de ouder is blijvend, de beperkingen gaan niet over
- De beperking van de ouders heeft gevolgen op vrijwel alle levensgebieden zoals werk, scholing, relatie, financiën en wonen
- Verwijzingen komen minder vaak tot stand vanuit de hulpverlening
- Er is bij de ouder een beperking in sociaal emotionele vaardigheden
- De beperkte sociale vaardigheden van de ouder veroorzaken isolatie van het gezin
- Reflectieve vaardigheden van de ouder zijn doorgaans niet ontwikkeld
- Hoeveelheid mantelzorg is stabiel of neemt toe met de jaren; kinderen worden vaak bewindvoerder
- Het is lastig voor een kind om boos te worden op iets waaraan ouder niets kan doen en niets aan kan veranderen
- Ouder stimuleert de persoonlijkheidsontwikkeling van het kind minder
- De behoeften van het kind krijgen minder aandacht
- Slimmer zijn dan je ouders heeft gevolgen: 'Altijd beter weten' is in sociale interactie niet handig
- Kinderen groeien de ouder voorbij en dit kan frictie geven met de ouder
- Ouder weet vaak niet wat hun kind nodig heeft of te kort komt
- Terugkijken is met de ouder doorgaans niet mogelijk.
- Ouder kan het kind beperkt wegwijs maken in sociale interactie: daar hebben ze zelf moeite mee
- Ouder kan het kind minder goed wegwijs maken in de samenleving
- Een normaal gezinsleven is er niet en komt ook niet
- De beperkte beschikbaarheid van de ouder blijft hetzelfde
- Ouder is gericht op de eigen behoeften en is zich minder bewust van behoeften van het kind

Kijk voor meer informatie over KOVB op:
www.kovb-info.nl & www.oudervanmijnouders.nl

Deze publicatie kwam tot stand in samenwerking met de ervaringsdeskundigen uit de Adviescommissie KOVB, Belangenvereniging Sien en het Trimbos-instituut.

Auteurs: Daniëlle Meije en Vera Ramaker, Trimbos-instituut 2025.